

guns llocs hi repercuteixen la líquida: *rebroll* o *ri-broll* 'roure jovenet' a Viladonja (1954); *rebroll*, no sé quin arbre, a Gombren (1926). En altres llocs eren altres arbres, o bé no consta: ribag. *reboll* «lluc; rebrot de l'arbre» (Navarro, *Congr. Ll. Cat.*, 231); «-- llaç que va subjectat a l'extrem d'un cordill, amb el qual es ferma, lligant-lo a un *reboll*, en una estaca clavada a terra o en una altra cosa», Violant S. (Sarroc de B., *BCEC* XLV, 243; en cremen els enforadors, *BCEC* XLVII, 16); «-- La Gorgologa —Hi ha grèvol? —S'hi fa *řeból* grèvol» Sapeira (1957). Hi ha un «Serrat del *řeból*s» a Lladurs i un altre a Lloberola de Biosca. «A la Serra de la Garanta... —? —Tot són roques i *rebollots* dolents» Les Anoves, 1957. També és val., i n'hi ha refrany: «Sense lloques no hi haurien polls; / ni sense soques, *rebolls*» (Llibret de Falla, 1952) (suposo seria primer «ni sens lloques h' hauria polls, / ni sense soques *rebolls*»). Hi ha un «Garrofer del *řaból*» molt conegut entre Xàbia i Benitatxell 1963. EnrValor recull *rebóll* «porció de cabells que ixen en forma de corona i no es poden pentinar» i *rebollat* «que té rebolls en el cabell» (c. 1950) (no crec que s'hagi de relacionar amb el cast. *rebujo/borujio*/port. *emborulho*). Hi va haver també una variant *assim.* *roboll*, en un doc. de 1418 de Montblanc, amb el corresponent col·lectiu *robo(l)leda* en un altre d'allí, de 1380 (que *AlcM* tradueix erradament 'roureda'). En fi des de Ribagorça ha penetrat a la Vall d'Aran (on la *-l* i no *-é* en gascó el denuncia com a manlleuat del català): *iñ řabül* «no rebrot ni alzinoi, sinó un renoc d'arbre, tros de soca informe» (Gessa, 1928), «arbre que ha estat escapçat i després creix pels costats» (Bossost, 1932).

DERIV.: «Com rihuet d'or qu'entre herbes y *revo-llam* s'esmuny», *Atl.* 1867 II, 11c (--- entre arbres y *reboillam* --- 1878). «Semblen brugentes ones d'ar-rasadora mar, / que transportàs pels ayres los *re-bollars* y boscos», *Atl.* III, 36c (del. 1877). «Les Es-queretes són un endret ple de *řebořás* i grenys de roca» Talarn: «Lo *Rebollar* del Racó» cap amunt de l'Altaió d'Aulet, 1957. *Rebollada* mall. «brolla del bosc», *CostManc.* I, s. v. *Rebolleda* va usar-lo Verdager en el sentit de 'matisser, camp de mates': «se deixan caure en las *rebolledas* de romanins o camps de fajol», en un escrit de 1860 o 1865 (*Es-crits Inèdits* p.p. Casac., I, 108). Andal. *repullo* (Marbella, Màlaga), nom que donen a les espigues del *lastón* amb què cobreixen les «chozas» (Rafael León, 1985).

POLL, II, insecte paràsit, del ll. vg. PEDŮCŮLUS, en ll. clàssic PEDICULUS, diminutiu de PĒDIS id. □ 1.ª doc.: Llull.

«Un rey havia dos donzells qui pensaven de sa persona --- la un --- viu en una vestadura de samit blanc, que'l rey vestia, star una neyra [puça'] --- lo donzell pres la neyra, e --- lo rey fè donar al donzell cent besants; l'altre donzell hac enveja de son companyó, e l'endemà posà un gran *po[s]sol* en lo mantell

del rey, e dix semblants paraules, al rey, que son companyó li havia dites; lo donzell donà lo *pozol* al rey, e lo rey s'esquivà fortment --- per ço car sos vestirs no gordava de *poyls*; e féu donar a aquell donzell cent açots», *Merav.* (NCL II, 102.16ss.).

La -d- del ll., havia passat primer al so fricatiu evanescent ð, i amb assimilació de les vocals, s'havia passat per una fase *poðoyl*, amb la ð sovint representada, en forma aproximada, per una z o s sonora, però el copista del ms. ja devia vacillar entre la pronúncia *poðóyl*, la més evolucionada *pooll* (que es llegeix en altres passatges lullians, *poolls*, *Contempl.*, 133)¹ i la definitiva *poyl/poll*, que ve a ser la que se'ns fa trobadissa en el *Blanquerna* (si bé el copista hi negligeix la l): «molt és mellor cosa pregar Déu e vetlar, que voler dormir e sentir puçes o altra menjança: si no volem sentir puçes, *poys*, vullam molt vetlar: molt dormir e religió són contraris ---» (NCL I, 162.4).

«Los hòmens pobres e flacs maten los *polls* qui-ls piquen», B.Oliver (*Excitatori*, NCL., 74, en l'original llatí, *pediculos*). «SUZIEDATS DEL COS HUMÀ: *polls*: pediculum; *pollós*: pediculosus; les cuques dels *polls*: lens, -dis», «Poll del cap: pediculos», JnEsteve (*Li. Eleg.*); «*poll*: laus», *Vocab. Cat.-Al.* (1502), § 1345. En canvi el Busa-N., 1507, només registra «*poll* de bou o paparra: ricinus» (E-III-4). Car també es parla de paràsits semblants que infesten els animals: «Venien armats - en tantes maneres / --- / Veuríeu punyals - y espases guarnides: / --- / qui porta la llança - ab l'asta corcada / y plena de polç - y *polls* de gallina,² / qui porta cuyraça - del tot desllandada / ---», *Brama dels Llauradors*, v. 137. *Pólz de bòu* 'llagastes', 'insectes que s'arrapen a la pell del bestiar boví' (Tor i Àreu de V. Ferrera, 1932-3). P. *poll* de la *ca-denera* (Alfàs, 1933), paràsit que ataca el moixó cantaire.

Com que la -ll d'aquest mot era de la varietat escrita *yl* (provenint de -CL- llatí), la pronúncia havia de ser amb *y(l)* a les Illes i tota la zona del català oriental, des dels suburbis de Barcelona, entre Llobregat i Fluvià: en aquestes zones, doncs, es distingeix entre *pólz* insecte i *poll* gallinaci: distinció que constato, entre altres llocs, a tot el Maresme [1914] en els llogarets de St. Joan de les Ab. (1930), a les Tenes de Ripoll (1953), a Eivissa («*poij*: piojo», PzCabr.). Mentre que es diu *pólz del káp* en el Pallars (Tor, 1932).

El nom llatí d'aquest insecte era pròpiament *pēdis*, amb el diminutiu *pediculus* molt usat, com ja s'espera, per la menudesa de l'insecte. Però en textos vulgars veiem aquesta forma reemplaçada per una de més popular, amb -ŭ-. Així ho trobem ja en la *Cena Trimalchionis* de Petroni: «in alio *peduclum* vides, in te ricinus [una paparra o rènec'] non vides» (*Satyricon* LVII, 7); *peduculus* en Pelagoni (ed. Ihm, 118); i en els tres glossaris més antics del llatí a l'anglo-saxó (Epinal, Erfurt i *Corpus Christi*) hi ha *peducla* traduït per *luus* o sigui l'avi anglo-saxó de l'angl. *louse* (*RDialR* II, 194).

Del PEDUCLU del llatí vulgar vénen en general les formes romàniques: portuguès *pioilho*, castellà *piojo*,